

CTL014 : Paper-IV : Environment, Forest, Employment and Tribal Communities

P. Pages : 2

Time : Three Hours

GUG/W/23/15243

Max. Marks : 80

- Notes : 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

1. Discuss how balances protection of environment and right of Tribal communities environmental legal framework in India.

OR

Do you think that the constitutional provisions along with the environmental law has successfully achieved socio-economic development of tribal population in India?

2. Evaluate the impact of Forest laws on the tribal population?

OR

Critically evaluate the poor implementation of forest Act, 2006 and possible suggestions to elevate the status of tribal communities in India?

3. Discuss the relationship between the hunting rights of tribals and wildlife protection laws in India.

OR

Examine the interrelationship of wildlife with indigenous population. How law looks a this relationship.

4. Explain the impact of industrialization on the rights of tribal people.

OR

Explain the provisions enacted under the Biodiversity Act, 2002 for the Equitable sharing of the resources for the benefit of tribal community.

5. Explain the role of government in taking affirmative action to improve the livelihood of tribal community and to eradicate unemployment among the tribal group.

OR

Do you think that industrial development have contributed to the sustainable development of tribal population in India and around the globe?

*****

- सुचना :- 1. सर्व प्रश्न सोडवा.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. भारतातील पर्यावरणीय कायदेशीर चौकट पर्यावरणाचे संरक्षण आणि आदिवासी समुदायाचे हक्क यांचा समतोल कसा राखते यावर चर्चा करा.

किंवा

पर्यावरण कायद्यासह घटनात्मक तरतुदीमुळे भारतातील आदिवासी लोकसंख्येचा सामाजिक तसेच आर्थिक विकास यशस्वीपणे झाला असे तुम्हाला वाटते का? स्पष्ट करा.

2. आदिवासी लोकसंख्येवर वन कायद्यांच्या प्रभावाचे मुल्यांकन करा.

किंवा

वन कायद्याच्या खराब अमलबजावणीचे आणि भारतातील आदिवासी समुदायाचा दर्जा उंचावण्यासाठी संभाव्य सुचनांचे टिकात्मक मुल्यांकन करा.

3. आदिवासींचे मानवी हक्क आणि भारतातील वन्यजीव संरक्षण कायदे यांच्यातील संबंधांची चर्चा करा.

किंवा

स्थानिक लोकसंख्येसह वन्यजीवांचे परस्पर संबंध कसे आहेत? आणि कायदा या नात्याकडे कसा पहातो हे स्पष्ट करा.

4. औद्योगिकीकरणाचा आदिवासींच्या हक्कांवर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

आदिवासी समाजाच्या फायद्यासाठी संसाधनांच्या समान वाटपासाठी जैवविविधता कायदा-2002 अंतर्गत लागू केलेल्या तरतुदी स्पष्ट करा.

5. आदिवासी समाजाचे जीवनमान सुधारण्यासाठी आणि आदिवासी समुहातील बेरोजगारी दूर करण्यासाठी सकारात्मक कृती करण्या संदर्भात सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

औद्योगिक विकासामुळे भारतात आणि जगभरातील आदिवासी लोकसंख्येच्या शाश्वत विकासाला हातभार लागला आहे असे तुम्हाला वाटते का? स्पष्ट करा.

*****